

Date: 23rd September-2026

TIKUVCHILIK FANLARINI ZAMONAVIY PEDAGOGIK
TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA O'QITISH.

Andijon viloyati Qo'rg'on tepa tumani

3-son texnikumi tikuvchilik yo'nalishi maxsus

fan o'qituvchisi **Usmonova Gulchehra Sabirovna**

Annotatsiya: Ushbu maqolada texnikumlarda tikuvchilik fanlarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'qitishning mazmuni, ahamiyati va samarali usullari yoritilgan. Tikuvchilik ta'limida nazariy bilimlarni amaliy ko'nikmalar bilan uyg'unlashtirish, o'quvchilarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirish, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, loyiha va muammoli ta'lim usullaridan foydalanish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, amaliy mashg'ulotlarni zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish orqali o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodkorligi va kasbiy mahoratini rivojlantirish imkoniyatlari ko'rsatib berilgan.

Kalit so'zlar: tikuvchilik, texnikum, pedagogik texnologiya, interfaol metod, amaliy mashg'ulot, kasbiy kompetensiya, loyiha metodi, innovatsion ta'lim, tikuv mashinasi, kasbiy ko'nikma.

Bugungi kunda kasb-hunar ta'limi oldida zamonaviy mehnat bozori talablariga javob beradigan, amaliy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan malakali mutaxassislarni tayyorlash vazifasi turibdi. Ayniqsa, tikuvchilik yo'nalishida o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarni egallashi, balki ularni amaliy faoliyatda qo'llay olishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Tikuvchilik fanlari o'ziga xos amaliy xususiyatga ega bo'lib, ularda materiallarga ishlov berish, andaza tayyorlash, bichish, tikish, kiyim detallarini biriktirish, pardoqlash va tayyor mahsulot sifatini nazorat qilish kabi jarayonlar o'rgatiladi. Shu sababli dars jarayonida an'anaviy tushuntirish usullari bilan bir qatorda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'lim jarayonini oldindan belgilangan maqsad asosida samarali tashkil etish, o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlash va ta'lim natijalarini nazorat qilish imkonini beradi. Tikuvchilik fanlarini o'qitishda bunday texnologiyalardan foydalanish o'quvchilarning kasbiy qiziqishini oshirish bilan birga, ularning amaliy faoliyatga tayyorgarligini kuchaytiradi. Tikuvchilik darslarini tashkil etishda, avvalo, nazariya va amaliyotning uzviy bog'liqligiga e'tibor qaratish lozim. Masalan, kiyim konstruksiyasi haqida nazariy ma'lumot berilgandan so'ng o'quvchilarga amaliy topshiriq berilishi mumkin. O'quvchi o'rgangan bilimlarini bevosita andaza tayyorlash, matoni bichish yoki kiyim detalini tikish jarayonida qo'llaydi. Bunday yondashuv bilimning mustahkamlanishiga yordam beradi.

Tikuvchilik fanlarini o'qitishda "Aqliy hujum", "Klaster", "Bumerang", "BBB", "Insert", "Venn diagrammasi" kabi interfaol metodlardan foydalanish mumkin. Ushbu metodlar o'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydi.

Date: 23rd September-2026

Masalan, “Aqliy hujum” metodidan foydalanib, o‘quvchilarga “Tikuvchilikda mahsulot sifatiga qanday omillar ta’sir qiladi?” degan savol beriladi. O‘quvchilar o‘z fikrlarini bildiradilar va o‘qituvchi ularni umumlashtirib, mavzu bilan bog‘laydi.

“Klaster” metodida esa ma’lum bir tushuncha markazga yozilib, unga bog‘liq bo‘lgan boshqa tushunchalar tarmoqlar ko‘rinishida ifodalanadi. Masalan, “Kiyim tikish texnologiyasi” tushunchasi atrofida “bichish”, “tikish”, “namlab-isitib ishlov berish”, “pardoqlash”, “nazorat” kabi jarayonlarni joylashtirish mumkin.

Tikuvchilik ta’limida amaliy mashg‘ulotlar asosiy o‘rinlardan birini egallaydi. Chunki o‘quvchi tikuvchilik kasbini faqat nazariy bilimlar orqali to‘liq egallay olmaydi. U tikuv mashinasidan foydalanish, chok turlarini bajarish, matoni to‘g‘ri bichish, kiyim detallarini biriktirish va tayyor mahsulotni sifatli pardoqlashni amaliy ravishda bajarishi kerak.

Amaliy mashg‘ulotlarni samarali tashkil etish uchun o‘qituvchi quyidagi ketma-ketlikka amal qilishi maqsadga muvofiq:

- mashg‘ulot maqsadini tushuntirish;
- kerakli asbob-uskunalar va materiallarni tayyorlash;
- xavfsizlik qoidalarini eslatish;
- bajariladigan ish jarayonini namoyish qilish;
- o‘quvchilarning mustaqil amaliy faoliyatini tashkil etish;
- bajarilgan ishlarni nazorat qilish;
- xatolarni tahlil qilish va tuzatish;
- yakuniy natijalarni baholash.

Bunday ketma-ketlik o‘quvchida ishni mustaqil rejalashtirish va sifatli bajarish ko‘nikmasini shakllantiradi. Zamonaviy ta’limda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Tikuvchilik darslarida videodarslar, elektron taqdimotlar, animatsiyalar, elektron darsliklar va raqamli materiallardan foydalanish mumkin. Masalan, tikuv mashinasida ishlash texnikasini o‘quvchilarga faqat og‘zaki tushuntirishdan ko‘ra, qisqa videolavha orqali bosqichma-bosqich ko‘rsatish samaraliroq bo‘lishi mumkin. O‘quvchi videoni qayta ko‘rib, kerakli jarayonni mustaqil ravishda takrorlashi mumkin. Shuningdek, kiyim modelini loyihalashda grafik dasturlar va raqamli loyihalash vositalaridan foydalanish o‘quvchilarning zamonaviy kasbiy faoliyatga moslashishiga yordam beradi. Tikuvchilik fanlarida loyiha metodi o‘quvchilarning ijodiy va mustaqil faoliyatini rivojlantirish uchun samarali vositalardan biridir. O‘quvchilarga ma’lum bir kiyim turini loyihalash va tayyorlash vazifasi beriladi. Masalan, “Yoshlar uchun kundalik kiyim modelini yaratish” loyihasi doirasida o‘quvchilar:

1. kiyim modelini tanlaydi;
2. eskiz tayyorlaydi;
3. mato turini aniqlaydi;
4. konstruksiya va andazani ishlab chiqadi;
5. matoni bichadi;
6. kiyimni tikadi;
7. tayyor mahsulotni bezatadi;

Date: 23rd September-2026

8. bajarilgan ishni taqdim etadi.

Loyiha yakunida o'quvchi o'z mahsulotini himoya qiladi. Bu jarayon uning kasbiy bilimlari bilan bir qatorda ijodkorlik, muloqot, mustaqil qaror qabul qilish va o'z faoliyatini baholash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Tikuvchilik darslarida muammoli vaziyatlardan foydalanish ham yaxshi natija beradi. O'qituvchi o'quvchilarga tayyor javobni bermasdan, muammoni mustaqil hal qilishga yo'naltiradi.

Masalan: "Tikilayotgan kiyim detalida chok qiyshiq chiqmoqda. Buning sababi nimada bo'lishi mumkin?" degan muammo qo'yiladi. O'quvchilar tikuv mashinasining sozlanishi, matoning joylashuvi, ip tarangligi yoki tikish tezligi kabi omillarni tahlil qiladilar.

Bunday yondashuv o'quvchilarni sabab-oqibat bog'lanishlarini aniqlashga va kasbiy vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilishga o'rgatadi.

Tikuvchilik fanlarida o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini baholashda faqat nazariy savollardan foydalanish yetarli emas. Baholash jarayonida amaliy ishning sifati, texnologik ketma-ketlikka rioya qilish, ish joyini tashkil etish, xavfsizlik qoidalariga amal qilish va mustaqil ishlash kabi mezonlar ham hisobga olinishi kerak.

O'quvchining amaliy faoliyatini baholash uchun mezonli baholash, o'z-o'zini baholash va o'zaro baholash usullaridan foydalanish mumkin. Masalan, tayyor mahsulot quyidagi mezonlar asosida tahlil qilinadi:

- o'lchamlarning to'g'riligi;
- choklarning sifati;
- texnologik ketma-ketlikka rioya qilinishi;
- mahsulotning tashqi ko'rinishi;
- pardozlash sifati;
- xavfsizlik qoidalariga rioya qilinishi.

Bunday baholash o'quvchiga o'zining kuchli va rivojlantirilishi kerak bo'lgan jihatlarini tushunishga yordam beradi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etishda o'qituvchining roli katta. O'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o'quvchining mustaqil faoliyatini tashkil etuvchi, yo'naltiruvchi va maslahat beruvchi sifatida faoliyat olib borishi lozim. Tikuvchilik o'qituvchisi zamonaviy tikuvchilik texnologiyalari, yangi materiallar, zamonaviy tikuv mashinalari va ishlab chiqarish jarayonlaridagi yangiliklardan xabardor bo'lishi zarur. Shu bilan birga, pedagogik va raqamli kompetensiyalarini muntazam rivojlantirib borishi ta'lim sifatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, texnikumlarda tikuvchilik fanlarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish o'quvchilarning kasbiy bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini rivojlantirishning muhim omillaridan biridir. Interfaol metodlar, amaliy mashg'ulotlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, loyiha va muammoli ta'lim usullaridan samarali foydalanish darslarning mazmunini boyitadi hamda o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi faolligini oshiradi. Tikuvchilik ta'limida nazariya va amaliyotning uyg'unligi, o'quvchining mustaqil ishlashi va ijodiy yondashuvi, amaliy faoliyatni mezonlar asosida baholash kelajakdagi malakali mutaxassislarni tayyorlashda muhim ahamiyatga ega.

Date: 23rd September-2026

Shuning uchun texnikumlarda tikuvchilik fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni muntazam takomillashtirish va amaliyotga keng joriy etish maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasining ta'lim sohasiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlari.
2. Pedagogika va kasbiy ta'lim metodikasiga oid o'quv adabiyotlari.
3. Tikuvchilik texnologiyasi bo'yicha darslik va o'quv qo'llanmalar.
4. Kiyim konstruksiyalash va modellashtirish bo'yicha o'quv-uslubiy materiallar.
5. Kasbiy ta'limda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishga oid ilmiy-uslubiy manbalar.

